HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

30 mai 2013 *

„Articolul 107 alineatul (1) TFUE — Ajutoare de stat — Noțiunea «resurse de stat» — Noțiunea «imputabilitate statului» — Organizații interprofesionale din sectorul agricol — Organizații recunoscute — Acțiuni comune decise de aceste organizații în interesul profesiei — Finanțare prin cotizații instituite în mod voluntar de respectivele organizații — Act administrativ prin care aceste cotizații devin obligatorii pentru toți profesioniștii din domeniul agricol respectiv”

În cauza C-677/11,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Conseil d'État (Franța), prin decizia din 28 noiembrie 2011, primită de Curte la 29 decembrie 2011, în procedura

Doux Élevage SNC,

Coopérative agricole UKL-ARREE

împotriva

Ministère de l'Agriculture, de l'Alimentation, de la Pêche, de la Ruralité et de l'Aménagement du territoire,

Comité interprofessionnel de la dinde française (CIDEF),

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul T. von Danwitz, președinte de cameră, și domnii A. Rosas, E. Juhász (raportor), D. Šváby și C. Vajda, judecători,

avocat general: domnul M. Wathelet,

grefier: domnul V. Tourrès, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 15 noiembrie 2012,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Doux Élevage SNC, de P. Spinosi, de M. Massart și de D. Lechat, avocats;

— pentru cooperativa agricolă UKL-ARREE, de P. Spinosi, avocat;

* Limba de procedură: franceza.

— pentru Comité interprofessionnel de la dinde française (CIDEF), de H. Calvet, de Y. Trifounovitch, de C. Rexha și de M. Louvet, avocats;

— pentru guvernul francez, de E. Belliard, precum și de G. de Bergues, de J. Gstalter și de J. Rossi, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Europeană, de B. Stromsky și de S. Thomas, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 31 ianuarie 2013,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 107 alineatul (1) TFUE referitor la ajutoarele de stat și în special a noțiunii „resurse de stat” cuprinse în această dispoziție.

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Doux Élevage SNC și cooperativa agricolă UKL-ARREE, societăți care își desfășoară activitatea în domeniul agricol al producției și creșterii curcanilor, pe de o parte, și autoritățile naționale competente, pe de altă parte, cu privire la legalitatea unei decizii a acestora din urmă prin care se extinde în mod obligatoriu la toți profesioniștii din acest domeniu un acord, încheiat în cadrul organizației interprofesionale reprezentative din domeniul menționat, care instituie o cotizație destinată să finanțeze acțiuni comune decise de această organizație.

Dreptul francez

3 Legea nr. 75-600 din 10 iulie 1975 privind organizarea interprofesională agricolă (loi n° 75-600 relative à l'organisation interprofessionnelle agricole, JORF din 11 iulie 1975, p. 7124) a instituit consultarea interprofesională în acest sector, în sensul că diferitele organizații profesionale, denumite în mod curent „categorii profesionale”, cele mai reprezentative ale unui domeniu agricol se pot reuni în cadrul unui grup interprofesional. Dispozițiile acestei legi au fost codificate în Codul rural și al pescuitului maritim (code rural et de la pêche maritime, denumit în continuare „Codul rural”), ale cărui dispoziții relevante, în versiunea aplicabilă faptelor din cauza principală, sunt menționate în continuare.

4 Articolul L. 611-1 prevede:

„Un Consiliu superior de orientare și de coordonare a economiei agricole și alimentare, compus din reprezentanți ai miniștrilor interesați, ai domeniilor producției agricole, prelucrării și comercializării produselor agricole, artizanatului și comerțului independent de alimentație, ai consumatorilor și ai asociațiilor recunoscute pentru protecția mediului, ai domeniului proprietății agricole, ai sindicatelor reprezentative ale salariaților din domeniile agricole și alimentare, participă la definirea, la coordonarea, la punerea în aplicare și la evaluarea politicii de orientare a producției și de organizare a piețelor.

Acesta este competent pentru toate domeniile producției agricole, agroalimentare, agroindustriale și forestiere.

[...]”

5 Articolul L. 632-1 prevede:

„I. – Grupurile constituite la inițiativa celor mai reprezentative organizații profesionale din domeniul producției agricole și, dacă este cazul, al prelucrării, al comercializării și al distribuției pot fi recunoscute ca organizații interprofesionale de autoritatea administrativă competentă după obținerea avizului Consiliului Superior de Orientare și de Coordonare a Economiei Agricole și Alimentare, fie la nivel național, fie la nivelul unei zone de producție, pentru un produs sau pentru un grup de produse determinate, dacă urmăresc, în special prin încheierea de acorduri interprofesionale, în același timp:

— să stabilească și să favorizeze demersuri contractuale între membrii lor;

— să contribuie la administrarea piețelor printr-o supraveghere anticipativă a acestora, printr-o mai bună adaptare a produselor din punct de vedere cantitativ și calitativ și prin promovarea lor;

— să sporească siguranța alimentară, în special prin trasabilitatea produselor, în interesul utilizatorilor și al consumatorilor.

Organizațiile interprofesionale pot urmări și alte obiective, în special:

— să favorizeze menținerea și dezvoltarea potențialului economic al sectorului;

— să favorizeze dezvoltarea valorificării produselor în scopuri nealimentare;

— să participe la acțiunile internaționale de dezvoltare;

[...]

II. – Nu poate fi recunoscută decât o singură organizație interprofesională pentru un produs sau pentru un grup de produse. Atunci când este recunoscută o organizație interprofesională națională, organizațiile inteprofesionale regionale înființează comitete ale acestei organizații interprofesionale naționale și sunt reprezentate în cadrul acesteia din urmă.

[...]”

6 Articolul L. 632-2-I prevede:

„Pot fi recunoscute numai organizațiile interprofesionale ale căror statute prevăd desemnarea unei instanțe de conciliere pentru litigiile care se pot naște între organizațiile profesionale membre cu ocazia aplicării acordurilor interprofesionale [...]

Organizațiile interprofesionale recunoscute pot fi consultate cu privire la orientările și la măsurile din domeniul politicilor sectoriale care le privesc.

Acestea contribuie la punerea în aplicare a unor politici economice naționale și comunitare și pot beneficia de prioritate în atribuirea ajutoarelor publice.

În vederea bunei exercitări a atribuțiilor lor, la acestea se pot asocia organizațiile reprezentative ale consumatorilor și ale salariaților întreprinderilor din sector.

Condițiile de recunoaștere și de retragere a recunoașterii organizațiilor interprofesionale sunt stabilite prin decret adoptat cu consultarea Conseil d’État.”

7 Ca urmare a adoptării Legii nr. 2010-874 din 27 iulie 2010 de modernizare a agriculturii și a pescuitului (loi nº 2010-874 de modernisation de l'agriculture et de la pêche, JORF din 28 iulie 2010, p. 13925), lege ulterioară faptelor din cauza principală, al treilea paragraf al articolului L. 632-2-I a fost eliminat.

8 Conform articolului L. 632-2-II:

„Acordurile încheiate în cadrul uneia dintre organizațiile interprofesionale recunoscute specifice pentru un produs [...] și prin care se urmărește adaptarea ofertei la cerere nu pot implica restricții ale concurenței [...]

Aceste acorduri sunt adoptate în unanimitate de reprezentanții profesiilor membre ale organizației interprofesionale în conformitate cu dispozițiile primului paragraf al articolului L. 632-4 [...]

După încheierea lor și înainte de intrarea în vigoare, aceste acorduri sunt notificate ministrului agriculturii, ministrului responsabil cu economia și Autorității de Concurență. Un anunț privind încheierea lor este publicat în *Bulletin officiel de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes*.

[...]"

9 Articolul L. 632-3 are următorul cuprins:

„Acordurile încheiate în cadrul unei organizații interprofesionale recunoscute pot fi prelungite, pentru o perioadă determinată, în tot sau în parte, de autoritatea administrativă competentă atunci când urmăresc, prin intermediul unor contracte-tip, al unor convenții de campanie și al unor acțiuni comune sau care vizează un interes comun conforme cu interesul general și compatibile cu normele care reglementează politica agricolă comună, să promoveze în special:

1° Cunoașterea cererii și a ofertei;

2° Adaptarea și regularizarea ofertei;

3° Punerea în aplicare, sub controlul statului, a normelor privind comercializarea, prețurile și condițiile de plată. Această dispoziție nu se aplică produselor forestiere;

4° Calitatea produselor: în acest scop, acordurile pot prevedea printre altele elaborarea și aplicarea reglementărilor privind calitatea și a normelor privind definirea, ambalarea, transportul și prezentarea, dacă este necesar, până în etapa vânzării cu amănuntul a produselor; pentru denumirile de origine controlate, aceste acorduri pot prevedea printre altele aplicarea procedurilor de control al calității;

5° Relațiile interprofesionale din sectorul în cauză, în special prin adoptarea unor standarde tehnice, a unor programe de cercetare aplicată, de experimentare și de dezvoltare și prin efectuarea de investiții în cadrul acestor programe;

6° Informarea cu privire la domenii și la produse, precum și promovarea acestora pe piața internă și pe piețele externe;

7° Demersurile colective prin care se urmărește combaterea riscurilor și a evenimentelor imprevizibile care au legătură cu producția, cu prelucrarea, cu comercializarea și cu distribuția produselor agricole și alimentare;

8° Combaterea organismelor dăunătoare în sensul articolului L. 251-3;

9° Dezvoltarea valorificării produselor în scopuri nealimentare;

10° Participarea la acțiunile internaționale de dezvoltare;

11° Dezvoltarea raporturilor contractuale dintre membrii profesiilor reprezentate în organizația interprofesională, mai ales prin introducerea în contractele-tip a unor clauze-tip privind angajamentele, modalitățile de stabilire a prețului, orarele de livrare, durata contractului, principiul prețului minimal, modalitățile de modificare a condițiilor de vânzare în cazul unor variații puternice ale cursului materiilor prime agricole și măsuri de regularizare a cantităților în scopul adaptării ofertei la cerere."

10 Ca urmare a adoptării Legii nr. 2010-874 din 27 iulie 2010, articolul L. 632-3 are în prezent următorul cuprins:

„Acordurile încheiate în cadrul unei organizații interprofesionale recunoscute pot fi prelungite, pentru o perioadă determinată, în tot sau în parte, de autoritatea administrativă competentă atunci când prevăd acțiuni comune sau care vizează un interes comun conforme cu interesul general și compatibile cu legislația Uniunii Europene."

Restul textului care figura anterior la acest articol a fost eliminat.

11 Articolul L. 632-4 prevede:

„Prelungirea unor astfel de acorduri este condiționată de adoptarea dispozițiilor acestora de către reprezentanții profesiilor din cadrul organizației interprofesionale, printr-o decizie unanimă. Cu toate acestea, pentru acordurile care nu privesc decât o parte a profesiilor reprezentate în organizația respectivă, este suficient ca acestea să fie adoptate în unanimitate de reprezentanții acestor profesii, cu condiția ca nicio altă profesie să nu se opună.

[...]

Atunci când se decide prelungirea, măsurile astfel prevăzute sunt obligatorii, în zona de producție vizată, pentru toți membrii profesiilor care fac parte din această organizație interprofesională.

Autoritatea competentă dispune de un termen de două luni de la data primirii cererii prezentate de organizația interprofesională pentru a se pronunța cu privire la prelungirea solicitată. În cazul în care, la expirarea acestui termen, autoritatea nu a notificat decizia sa, cererea este considerată acceptată.

Deciziile prin care se refuză prelungirea trebuie motivate."

12 Articolul L. 632-6 prevede:

„Organizațiile interprofesionale recunoscute, menționate la articolele L. 632-1 și L. 632-2, au dreptul să solicite de la toți membrii profesiilor care fac parte din acestea cotizații care rezultă din acordurile prelungite potrivit procedurii stabilite la articolele L. 632-3 și L. 632-4 și care, în pofida caracterului lor obligatoriu, rămân creanțe de drept privat.

[...]

Pot fi percepute de asemenea cotizații pentru produsele importate în condiții definite prin decret. La solicitarea organizațiilor interprofesionale beneficiare, aceste cotizații sunt recuperate în vamă, pe cheltuiala lor.

Cotizațiile menționate nu exclud taxele cvasifiscale."

13 Conform articolului L. 632-8-I:

„Organizațiile interprofesionale recunoscute informează în fiecare an autoritățile administrative competente cu privire la activitatea lor și prezintă:

— situațiile financiare;

— un raport de activitate și procesele-verbale ale adunărilor generale;

— un bilanț de aplicare pentru fiecare acord prelungit.

Ele prezintă autorităților administrative competente toate documentele a căror comunicare este solicitată de acestea din urmă în scopul exercitării atribuțiilor lor de control.”

14 Prin ordinul din 24 iunie 1976 (JORF din 26 august 1976, p. 5143), autoritatea administrativă competentă a recunoscut Comité interprofessionnel de la dinde française (CIDEF), asociație fără scop lucrativ de drept privat, în calitate de organizație interprofesională agricolă în conformitate cu Legea nr. 75-600. CIDEF cuprinde patru categorii profesionale, și anume „producția”, „incubația artificială și importul de ouă pentru incubație și de soiuri”, „sacrificarea-prelucrarea” și „hrana animalelor”.

15 Conform articolului 2 din statutul său, CIDEF:

„are ca scop:

— gruparea tuturor inițiativelor profesionale în vederea organizării și a regularizării pieței cărnii de curcan;

— punerea în aplicare în acest scop a unui sistem de informații statistice având ca obiect informarea permanentă a profesioniștilor cu privire la constituirea șeptelurilor, la sacrificări, la stocuri, la comerțul exterior, la consumul gospodăriilor și al colectivităților;

— regularizarea producției și a pieței cărnii de curcan prin acțiuni desfășurate asupra volumului ofertei și asupra celui al cererii;

— dotarea cu mijloacele financiare necesare;

— solicitarea omologării unor standarde stabilite pe fiecare categorie profesională pentru produsele pe care le fabrică și le vinde;

— stabilirea obligativității încheierii de contracte scrise pentru furnizarea de produse și servicii între profesioniști. (Comitetul va propune modele de contracte-cadru);

— asumarea rolului de interlocutor al instanțelor naționale și comunitare pentru toate problemele ridicate de producția de carne de curcan comune categoriilor profesionale;

— în cadrul CEE, stabilirea unei consultări cât mai strânse posibil cu profesioniștii din domeniul cărnii de curcan din țările partenere;

— adoptarea tuturor inițiativelor utile pentru soluționarea problemelor tehnice și tehnologice și mai ales efectuarea testelor necesare;

— asigurarea unor prestări de servicii în domenii de interes comun pentru toate sau pentru o parte a categoriilor profesionale din sectorul producției de carne de pasăre, cu privire la toate produsele. Aceste prestări de servicii sunt încredințate Comitetului prin convenții scrise. Finanțarea acestora va face obiectul unei contabilități separate și nu poate determina perceperea de către CIDEF a vreunei cotizații care a devenit obligatorie în temeiul articolului L. 632-6 din Codul rural."

Litigiul principal, istoricul acestuia și întrebarea preliminară

16 Printr-un acord interprofesional adoptat la 18 octombrie 2007, CIDEF a instituit o cotizație interprofesională, aplicată fiecărui membru al profesiilor reprezentate în cadrul său. Acest acord era încheiat pentru o perioadă de trei ani. Printr-un act adițional care completează acest acord, încheiat în aceeași zi, cuantumul acestei cotizații a fost stabilit, pentru anul 2008, la 14 euro pentru 1 000 de pui de curcă. Prin două ordine din 13 martie 2008 (JORF din 27 martie 2008, p. 5229, și din 1 aprilie 2008, p. 5412), miniștrii competenți au prelungit, conform articolului L. 632-3 din Codul rural, acordul interprofesional pentru o perioadă de trei ani, iar actul adițional pentru o perioadă de un an. Printr-un nou act adițional la acordul interprofesional menționat anterior, încheiat la 5 noiembrie 2008, CIDEF a decis să mențină același cuantum al cotizației interprofesionale pentru anul 2009. În conformitate cu articolul L. 632-4 al patrulea paragraf din Codul rural, acest act adițional a fost prelungit printr-o decizie implicită de acceptare a autorității competente în data de 29 august 2009, care a fost făcută publică printr-un aviz al ministrului competent publicat la 30 septembrie 2009 (JORF din 30 septembrie 2009, p. 15881).

17 Doux Élevage SNC, filială a grupului Doux, care este primul producător european de carne de pasăre, și cooperativa agricolă UKL-ARREE au solicitat în fața Conseil d'État anularea deciziei tacite de prelungire a actului adițional din 5 noiembrie 2008, care a luat naștere la 29 august 2009 ca urmare a tăcerii administrației în ceea ce privește cererea de prelungire a acestui act adițional, precum și a avizului prin care această decizie a fost făcută publică. Reclamantele au susținut că cotizația interprofesională stabilită prin actul adițional din 5 noiembrie 2008, extinsă și devenită obligatorie prin decizia respectivă pentru toți profesioniștii din organizația interprofesională, privea un ajutor de stat și că, în consecință, această decizie ar fi trebuit în prealabil notificată Comisiei Europene în conformitate cu articolul 108 alineatul (3) TFUE.

18 În urma Hotărârii din 15 iulie 2004, Pearle și alții (C-345/02, Rec., p. I-7139), instanța națională sesizată a considerat, potrivit unei jurisprudențe constante, că nu se încadrează în noțiunea de ajutoare de stat cotizațiile instituite de organizațiile interprofesionale recunoscute, denumite în mod curent „cotizații voluntare obligatorii" (în continuare „CVO"), în scopul finanțării unor acțiuni comune decise de aceste organizații, precum și actele administrative prin care respectivele cotizații deveneau obligatorii pentru toți profesioniștii din domeniul în cauză.

19 Cu toate acestea, în urma unor observații ale Cour des Comptes (Curtea de Conturi), guvernul francez a notificat Comisiei, din motive de securitate juridică, un program-cadru de acțiuni care pot fi întreprinse de organizațiile interprofesionale și a anexat zece acorduri încheiate de cele mai importante organizații interprofesionale. Prin Decizia privind ajutorul de stat N 561/2008 [C(2008) 7846 final] din 10 decembrie 2008, Comisia a considerat, făcând trimitere la Hotărârea Pearle și alții, citată anterior, că măsurile în cauză se încadrau în noțiunea de ajutoare de stat. Aceasta a constatat totuși că finanțarea acestor măsuri nu determina obiecții în raport cu sistemul organizării comune a pieței și că măsurile în cauză nu riscau să afecteze condițiile schimburilor comerciale într-o măsură care contravine interesului comun și a dedus din aceasta că puteau beneficia de derogarea prevăzută la articolul 107 alineatul (3) litera (c) TFUE. O poziție analoagă a fost adoptată de Comisie în două decizii ulterioare. Toate aceste decizii au făcut obiectul unor acțiuni în anulare formulate atât de Republica Franceză, cât și de organizațiile interprofesionale interesate, în prezent aflate pe rolul Tribunalului.

20 Conseil d'État arată mai întâi că acordul interprofesional din 18 octombrie 2007 a fost adoptat printr-o decizie unanimă a celor patru categorii profesionale reprezentate în cadrul organizației interprofesionale și că decizia de a prelungi valabilitatea cotizației interprofesionale la un nivel nemodificat pentru anul 2009 a fost luată de asemenea în unanimitate de aceste patru categorii profesionale. Conseil d'État a constatat în continuare că actul adițional din 5 noiembrie 2008 enumeră în mod limitativ acțiunile care pot fi finanțate din cotizația interprofesională încasată de CIDEF pentru anul 2009, care sunt acțiuni de comunicare specifice cărnii de curcan „prin care se urmărește îmbunătățirea imaginii și promovarea vânzărilor", acțiuni de promovare comune privind păsările de carne, acțiuni de relații externe, de reprezentare în fața autorităților administrative franceze și europene și de participare la Asociația Europeană a Cărnii de Pasăre, realizarea de studii și de paneluri de consumatori în vederea măsurării nivelurilor de cumpărare, acțiuni de susținere a acțiunilor de cercetare și de asigurare a calității și acțiuni de apărare a intereselor din cadrul sectorului.

21 În plus, Conseil d'État subliniază, pe de o parte, că acest act adițional nu permite finanțarea unor acțiuni de intervenție pe piața cărnii de curcan și, pe de altă parte, că acțiunile de comunicare menționate de acest act adițional nu fac distincție în funcție de originea produselor și că din niciun înscris din dosar nu rezultă că o parte a cotizațiilor colectate în 2009 ar fi fost exclusiv destinată unor acțiuni de promovare a „cărnii de curcan din Franța", atât în această țară, cât și în străinătate.

22 Având în vedere aceste considerații și constatări, precum și poziția Comisiei prezentată mai sus, Conseil d'État a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 107 [TFUE], interpretat în lumina Hotărârii Pearle și alții, [citată anterior], trebuie interpretat în sensul că decizia unei autorități naționale prin care se extinde la toți profesioniștii dintr-un domeniu un acord, precum acordul încheiat în cadrul [CIDEF], prin care se instituie o cotizație în cadrul unei organizații interprofesionale recunoscute de autoritatea națională și aceasta devine astfel obligatorie, pentru a permite punerea în aplicare a unor acțiuni de comunicare, de promovare, de relații externe, de asigurare a calității, de cercetare, de apărare a intereselor din cadrul sectorului, precum și realizarea de studii și de paneluri de consumatori, se referă, având în vedere natura acțiunilor în cauză, modalitățile de finanțare a acestora și condițiile punerii lor în aplicare, la un ajutor de stat?"

Cu privire la întrebarea preliminară

23 Prin intermediul întrebării preliminare, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă o decizie a unei autorități naționale prin care se extinde la toți profesioniștii dintr-un domeniu agricol un acord interprofesional prin care se instituie o cotizație obligatorie, pentru a permite punerea în aplicare a unor acțiuni de comunicare, de promovare, de relații externe, de asigurare a calității, de cercetare și de apărare a intereselor din cadrul sectorului, reprezintă un element constitutiv al unui ajutor de stat.

24 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că articolul 107 alineatul (1) TFUE declară incompatibile cu piața internă ajutoarele acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producerii anumitor bunuri, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale dintre statele membre.

25 Articolul 107 alineatul (1) TFUE supune această incompatibilitate verificării a patru condiții. În primul rând, trebuie să fie vorba despre o intervenție a statului sau prin intermediul resurselor de stat. În al doilea rând, această intervenție trebuie să fie susceptibilă să afecteze schimburile comerciale dintre

statele membre. În al treilea rând, ea trebuie să acorde un avantaj beneficiarului său. În al patrulea rând, ea trebuie să denatureze sau să amenințe să denatureze concurența (Hotărârea Pearle și alții, citată anterior, punctul 33 și jurisprudența citată).

26 În ceea ce privește prima dintre aceste condiții, din jurisprudența constantă a Curții rezultă că numai avantajele acordate direct sau indirect prin intermediul resurselor de stat sunt considerate ajutoare în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE. Astfel, distincția stabilită în această dispoziție între „ajutoarele acordate de state” și ajutoarele acordate „prin intermediul resurselor de stat” nu presupune că toate avantajele acordate de un stat constituie ajutoare, fie că sunt, fie că nu sunt finanțate prin intermediul resurselor de stat, ci vizează doar includerea în această noțiune a avantajelor care sunt acordate direct de stat, precum și a celor care sunt acordate prin intermediul unui organism public sau privat, desemnat sau înființat de acest stat (Hotărârea din 13 martie 2001, PreussenElektra, C-379/98, Rec., p. I-2099, punctul 58 și jurisprudența citată). Astfel, interdicția prevăzută la articolul 107 alineatul (1) TFUE poate, în principiu, să cuprindă și ajutoare acordate de organisme publice sau private înființate sau desemnate de stat în vederea gestionării ajutorului (a se vedea în acest sens Hotărârea Pearle și alții, citată anterior, punctul 34 și jurisprudența citată).

27 Cu toate acestea, pentru ca avantajele să poată fi calificate drept ajutoare în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, acestea trebuie, pe de o parte, să fie acordate direct sau indirect prin intermediul resurselor de stat și, pe de altă parte, să fie imputabile statului (Hotărârea Pearle și alții, citată anterior, punctul 35 și jurisprudența citată).

28 Trebuie arătat, astfel cum amintește avocatul general la punctul 37 din concluzii, că finanțarea prin intermediul resurselor de stat este un element constitutiv al noțiunii „ajutor de stat”.

29 În această privință, Curtea a constatat deja, la punctele 59 și 61 din Hotărârea PreussenElektra, citată anterior, că o reglementare statală care, prin prevederea unei obligații de a achiziționa la prețuri minimale anumite produse, acordă avantaje anumitor întreprinderi și presupune dezavantaje pentru altele nu determină niciun transfer direct sau indirect de resurse de stat către întreprinderile producătoare a acestor produse și că o astfel de obligație nu este de natură să confere caracterul de ajutor de stat acestei reglementări.

30 La punctul 36 din Hotărârea Pearle și alții, citată anterior, analizând taxele impuse de un organism profesional membrilor săi pentru finanțarea unei campanii publicitare, Curtea a ajuns la aceeași concluzie, constatând în special că, dat fiind că cheltuielile efectuate de acest organism public în vederea campaniei menționate erau în întregime compensate prin taxele prelevate de la întreprinderile care au beneficiat de aceasta, intervenția nu urmărea să creeze un avantaj care ar constitui o sarcină suplimentară pentru stat sau pentru acest organism.

31 Curtea a constatat de asemenea, la punctul 37 din această hotărâre, că inițiativa organizării și desfășurării campaniei publicitare care era în discuție în cauza principală aparținea unei asociații private de opticieni, iar nu organismului public care a servit numai drept instrument pentru încasarea și alocarea resurselor generate în favoarea unui obiectiv pur comercial stabilit în prealabil de mediul profesional interesat și care nu se înscria nicidecum în cadrul unei politici definite de autoritățile publice.

32 În ceea ce privește cotizațiile în discuție în litigiul principal, reiese din dosarul prezentat Curții că acestea provin de la operatori economici privați, care sunt sau nu sunt membri ai organizației interprofesionale în cauză, dar care exercită o activitate economică pe piețele vizate. Acest mecanism nu implică niciun transfer direct sau indirect de resurse de stat, fondurile constituite din plata acestor cotizații nu trec prin bugetul de stat sau printr-o altă entitate publică, iar statul nu renunță la nicio resursă, indiferent cu ce titlu, cum ar fi impozite, contribuții sau altele, care, conform legislației naționale, ar fi trebuit să fie plătite către bugetul statului. Aceste cotizații își păstrează caracterul

privat pe tot parcursul lor și, în caz de neplată, organizația interprofesională trebuie să urmeze, în vederea încasării acestora, procedura judiciară normală civilă sau comercială, nedispunând de nicio prerogativă cu caracter statal.

33 Nu există nicio îndoială că organizațiile interprofesionale sunt asociații de drept privat și nu fac parte din administrația publică.

34 Totuși, din jurisprudența Curții rezultă și că nu este necesar să se stabilească, în toate cazurile, că a avut loc un transfer de resurse de stat pentru ca avantajul acordat uneia sau mai multor întreprinderi să poată fi considerat ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE (a se vedea Hotărârea din 16 mai 2002, Franța/Comisia, C-482/99, Rec., p. I-4397, punctul 36 și jurisprudența citată).

35 Astfel, Curtea a hotărât că articolul 107 alineatul (1) TFUE cuprinde toate mijloacele pecuniare pe care autoritățile publice le pot utiliza în mod efectiv pentru a susține întreprinderile, fără a fi relevant dacă aceste mijloace aparțin sau nu aparțin în mod permanent patrimoniului statului. În consecință, chiar dacă sumele aferente măsurii în cauză nu sunt permanent în posesia Trezoreriei, faptul că rămân în mod constant sub control public și, așadar, la dispoziția autorităților naționale competente este suficient pentru calificarea lor drept resurse de stat (a se vedea Hotărârea Franța/Comisia, citată anterior, punctul 37 și jurisprudența citată).

36 Or, în cauza principală, criteriile stabilite de Curte la punctul 37 din Hotărârea Franța/Comisia, citată anterior, nu sunt îndeplinite. Este cert că autoritățile naționale nu pot utiliza efectiv resursele care provin din cotizațiile în discuție în litigiul principal pentru susținerea anumitor întreprinderi. Organizația interprofesională este cea care decide cu privire la utilizarea acestor resurse, care sunt consacrate în întregime unor obiective stabilite de ea însăși. În plus, aceste resurse nu sunt în mod constant sub control public și nu sunt la dispoziția autorităților statale.

37 Eventuala influență pe care statul membru o poate exercita asupra funcționării organizației interprofesionale prin decizia de a extinde la toți profesioniștii dintr-un domeniu un acord interprofesional nu este de natură să modifice constatările de la punctul 36 din prezenta hotărâre.

38 Astfel, din dosarul prezentat Curții rezultă că reglementarea în discuție în litigiul principal nu conferă autorității competente posibilitatea de a dirija sau de a influența administrarea fondurilor. În plus, după cum observă avocatul general la punctul 71 din concluzii, potrivit jurisprudenței instanțelor naționale competente, dispozițiile Codului rural care reglementează extinderea unui acord care instituie cotizații în cadrul unei organizații interprofesionale nu permit autorităților publice să supună CVO-urile unui alt control decât cel de legalitate și de conformitate cu legea.

39 În ceea ce privește controlul menționat, trebuie arătat că articolul L. 632-3 din Codul rural nu permite ca extinderea unui acord să depindă de urmărirea unor obiective politice concrete, stabilite și definite de autoritățile publice, dat fiind că acest articol prevede în mod neexhaustiv obiective foarte generale și variate pe care un acord interprofesional trebuie să le promoveze pentru a putea fi extins de autoritatea administrativă competentă. Această concluzie nu poate fi infirmată de obligația prevăzută la articolul L. 632-8-I din acest cod de a informa *ex post* autoritățile respective cu privire la modul în care sunt utilizate CVO-urile.

40 În plus, nu există nicio mențiune în dosarul prezentat Curții care ar permite să se considere că inițiativa privind impunerea CVO-urilor nu ar proveni chiar de la organizația interprofesională, ci de la autoritățile publice. Este important de subliniat, astfel cum arată avocatul general la punctul 90 din concluzii, că autoritățile publice nu acționează decât ca un „instrument” în vederea impunerii obligativității contribuțiilor instituite de organizațiile interprofesionale pentru atingerea scopurilor pe care ele însele le stabilesc.

41 Astfel, nici posibilitatea statului de a recunoaște o organizație interprofesională conform articolului L. 632-1 din Codul rural, nici posibilitatea acestui stat de a extinde la toți profesioniștii din cadrul unui domeniu un acord interprofesional conform articolelor L. 632-3 și L. 632-4 din acest cod nu permit să se conchidă că acțiunile întreprinse de organizația interprofesională sunt imputabile statului.

42 În sfârșit, Comisia susține că acțiunile organizațiilor interprofesionale sunt în parte finanțate din fonduri publice și că, ținând seama de lipsa unei contabilități separate în raport cu fondurile publice și private, toate mijloacele organizațiilor interprofesionale constituie „resurse de stat”.

43 În această privință, este necesar să se arate că întrebarea preliminară nu vizează decât cotizațiile plătite în cadrul unei organizații interprofesionale, iar nu alte eventuale resurse care provin din bugetul public.

44 Pe de altă parte, astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 57 din concluzii, fondurile private utilizate de organizațiile interprofesionale nu devin „resurse publice” doar pentru că sunt utilizate împreună cu sume care provin eventual din bugetul public.

45 În temeiul celor de mai sus, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 107 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că decizia unei autorități naționale prin care se extinde la toți profesioniștii dintr-un domeniu agricol un acord, precum acordul interprofesional în discuție în litigiul principal, prin care se instituie o cotizație în cadrul unei organizații interprofesionale recunoscute de autoritatea națională și care face ca aceasta să devină astfel obligatorie, pentru a permite punerea în aplicare a unor acțiuni de comunicare, de promovare, de relații externe, de asigurare a calității, de cercetare și de apărare a intereselor din cadrul sectorului vizat, nu reprezintă un element constitutiv al unui ajutor de stat.

Cu privire la cheltuielile de judecată

46 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

Articolul 107 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că decizia unei autorități naționale prin care se extinde la toți profesioniștii dintr-un domeniu agricol un acord, precum acordul interprofesional în discuție în litigiul principal, prin care se instituie o cotizație în cadrul unei organizații interprofesionale recunoscute de autoritatea națională și care face ca aceasta să devină astfel obligatorie, pentru a permite punerea în aplicare a unor acțiuni de comunicare, de promovare, de relații externe, de asigurare a calității, de cercetare și de apărare a intereselor din cadrul sectorului vizat, nu reprezintă un element constitutiv al unui ajutor de stat.

Semnături